

Preventivní program Základní školy Emila Zátopka Zlín, Univerzitní 2701 76001 Zlín

Školní rok:2020/2021

Vypracovala: Mgr. Marie Hradilová, školní metodička prevence

Schválila: Mgr. Jana Kříčková, ředitelka školy

Základní škola Emila Zátópka Zlín, Univerzitní 2701 Zlín, 76001Zlín

Preventivní program

(Prevence sociálně patologických jevů)

Školní rok 2020/21

Základní informace o programu:

Garantem programu je Mgr. Marie Hradilová

Program má podporu Mgr. Jany Kříčkové, ředitelky školy

Veškerá práce je postavena na dvou základních principech. Na respektu k potřebám jednotlivce (žáka stejně jako učitele) a na komunikaci a spolupráci uvnitř školy všech se všemi a mezi sebou (učitelů, žáků, rodičů) i vně školy.

Cíle programu:

- Informovanost všech žáků školy v oblasti rizikového chování..
- Systematická výuka a výchova žáků ke zdravému životnímu stylu.
- Poskytnutí dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy.
- Podpora vlastní aktivity žáků a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.
- Začleňování méně průbojných žáků do kolektivu, odstranění nevhodného chování mezi žáky.
- Zapojení celého pedagogického sboru školy.
- Aktivní spolupráce s rodiči žáků.
- Vyhodnocení.

Realizace cílů:

Zpracování konkrétních témat prevence do vzdělávacího procesu se zaměřením na klíčové vyučovací oblasti:

- Oblast zdravého životního stylu – výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa, pohybové aktivity
- Oblast společenskovední – formy komunikace, sociální dovednosti a kompetence
- Oblast přírodovědná – biologie člověka, fyziologie, chemie
- Oblast občanské výchovy
- Oblast sociálně právní – právní aspekty rizikového chování, postoj společnosti k společensky nežádoucím jevům, práva dítěte apod.

Samostatnou kapitolu začlenění preventivního programu tvoří – kurzy, kroužky, družina, výlety, exkurze, škola v přírodě, projekty a meziškolní soutěže.

Principy

- **Rozvoj kompetencí žáků:**
  - sociálních dovedností (navazování zdravých vztahů s ostatními, umění týmové práce, konstruktivní řešení konfliktu, otevřená komunikace)
  - pozitivní vnímání sebe sama
  - rozvoj osobnostních kvalit, které podporují zdravý rozvoj osobnosti (sebevědomí, altruismus, empatie, asertivita, vůle, přejímání nosných hodnot)
  - rozvoj morálního vědomí a vědomí zodpovědnosti
  - cílený rozvoj v oblasti mediální výchovy
- **Demokratické řízení, efektivní pravidla vzájemného soužití**
  - Učení se respektování lidských práv, individuálních potřeb a odlišností jednotlivců
  - Zapojení žáků do spoluvytváření pravidel vzájemného soužití ve škole
  - Vedení žáka k přijetí osobní zodpovědnosti k daným právům a povinnostem
- **Vytváření atmosféry vzájemnosti, důvěry, respektu a bezpečí ve škole**
- **Přístup k informacím a práce s informacemi**
  - Umění používat různé informační zdroje, kriticky zhodnotit, porovnat informace. Vytváření vlastního názoru, životního postoje.
  - Poznání základních lidských potřeb (fyzických, psychických, emočních)
- **Spolupráce**
  - celé školy, všech žáků, učitelů – důvěra ve vztahu žák – žák a učitel - žák

- otevřená komunikace mezi školou a rodiči – otevřenost a důvěra ve vztahu učitel (škola) - rodič
- spolupráce učitelů v rámci pedagogického týmu
- propojení školy s dalšími institucemi /PČR, Městská policie Zlín, Hasičský záchranný sbor Zlín, SVP, OSPOD, Madio, T-klub ...apod/
-

Strategie a metody

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem, atd. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.

Skupinová práce

Žáci velkou část vyučování spolupracují, pracují ve dvojicích, ve skupinách, ve skupinách napříč třídami. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu), kompetence sociální interakce. Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Umožňuje intenzivní spolupráci tříd v rámci ročníku. Celoškolní projekt navíc podporuje spolupráci žáků napříč třídami a napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat starší s mladšími. Je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.

Komunikace s rodiči, zákonnými zástupci

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace a vyzývají rodiče, aby tuto možnost využívali. Rodiče mají možnost navštívit i výuku, často se zapojují do výuky i sociálního dění (ve třídě, ve škole, při mimoškolních aktivitách) v rámci svých možností, poznávají tak prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči. V případě potřeby spolupracuje s výchovným poradcem, školním metodikem prevence či vedením školy, kteří se zapojí do diagnostického a poradenského procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP, SVP aj.)

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci

Aktivity pořádané pro žáky, které podporují dobré vztahy, umožňují seberealizaci a učení se v reálných situacích.

- Pobyty ve zdravotně příznivém prostředí
- Školní výlety
- Adaptační pobyty
- Kulturní programy (kina, divadla, sport...)
- Třídní teambuilding – práce se skupinovou dynamikou
- Spolupráce s organizacemi zajišťujícími programy a projekty týkající se prevence sociálně patologických jevů anebo podpory zdravého (fyzického i psychického) vývoje dětí
- Nabídka kroužků

Akce pro žáky i širší rodičovskou veřejnost, které podporují spolupráci rodiny a školy.

Kromě hokejových, plaveckých a atletických tréninků a závodů škola organizuje i mnoho dalších sportovních akcí, který se účastní i nespportovci / Zátopkova štafeta, OVOV, Běh olympijského dne, přespolní běh, Memoriál D.Veselky a J. Kubelky atd/

Kontaktní místo ve škole a informační nástěnka

V modrém patře sídlí výchovný poradce, v červeném metodik prevence, žáci se mohou zastavit o přestávkách, případně po dohodě i během vyučování a poradit se. V modrém patře je umístěn i telefonní kontakt na Linku bezpečí, metodika primární prevence, okresu a kraje.

Organizace a struktura prevence

Výchovný poradce

Mgr. Alice Ernestová

Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. setkává se i s žáky, kteří jsou v některých případech ohrožení ve svém vývoji, komunikaci s druhými. Komunikuje s pedagogy a sbírá podněty. Učitelé se na výchovného poradce obracejí v případě

- výskytu agresivního chování ve třídě
- signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové)
- náhlém i trvalém neúspěchu v učení
- obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči
- porušování pravidel soužití ve škole žákem
- krádeží ve třídách
- konfliktního či jinak problematického klimatu třídy

Výchovný poradce diagnostikuje situaci. Navrhuje opatření, setkání zainteresovaných lidí, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o kontaktech na další pomoc (adresář sociálních služeb apod.) linku bezpečí ad. organizace. Může se zúčastnit komunitních kruhů ve třídách, které organizují učitelé a zajišťují tak prevenci konfliktů a problémů žáků. Obracejí se na sociální odbor, kurátory v případě podezření na problém v rodině či porušování zákona.

Metodička prevence

Mgr. Marie Hradilová

Metodička prevence spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě (projekt, spolupráce s vedením školy.) Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence- PPP, Policie ČR. Koordinuje předávání informací o problematice sociálně patologických jevů ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci preventivního programu.

Třídní učitel, učitelé.

Učitelé se věnují v rámci své výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Oslovují a zapojují do řešení problémů výchovného poradce a metodika prevence. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na týmových schůzkách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuji opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace (e-mail, mobil).

Ředitel školy. Vedení školy.

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Účastní se v případě potřeby zásadních setkání rodiny a školy.

Preventivní témata jsou frekventována zejména v následujících předmětech:

- Výchova k občanství
- Výchova ke zdraví
- Přírodověda
- Přírodopis
- Vlastivěda
- Český jazyk
- Prvouka
- Výtvarná výchova
- Tělesná výchova
- Chemie

Témata pro 1. – 3. ročník:

- **Kouření, alkohol(ismus), užívání drog, zneužívání léků**
- základní informace

- zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu atd.

.

- **Odmítání návykových látek**

- jak říci „Ne!“

- **Zdraví**

- hodnota zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- jak si udržet dobré zdraví
- zdravý životní styl

- **„Na koho se mohu obrátit, když mám problémy?“**

- rodiče, učitelé apod.
- důležitá telefonní čísla

Témata pro 4. a 5. ročník:

- **Zdraví**

- jedna ze základních lidských hodnot
- činnosti vhodné z hlediska zdraví

- **Návykové látky**

- zdravotní a sociální rizika při užívání návykových látek
- argumenty ve prospěch zdraví
- návykové látky z pohledu zákona (pouze základní informace!)

- **Mezilidské vztahy**

- základní mezilidské vztahy (v rodině, ve škole atd.)
- projevy lidské nesnášenlivosti (především rasismus a xenofobie)

- **„Mám právo...“**

- protiprávní jednání (šikana, násilí, zastrašování)

Témata pro 6. – 9. ročník:

Závislosti

- co je to závislost
- na čem mohou být lidé závislí
- jak se závislosti zbavit

- **Kouření a alkohol**
- **Marihuana a další „měkké drogy“**
- **„Tvrdé drogy“**
- **Vztahy**

- respekt
- vztahy v rodině, se spolužáky a učiteli apod.
- sexualita
- vhodné chování a komunikace
- práce ve skupině
- právní vztahy

- **Zdravý životní styl**

- zdraví ve smyslu holistickém
- umění hodnotit vhodné a nevhodné návyky
- pohyb, relaxace, duševní hygiena (vč. náboženství a sekt)

- **Právo a pomoc**

- zneužívání
- šikana, vandalismus a jiné formy násilného (protiprávního) jednání

Systematická výuka a výchova žáků

1. – 5. ročník

V 1. – 5. ročníku budou vybraná témata opět zařazena do výuky. Jejich obsah budou žákům prezentovat převážně třídní učitelé, neboť děti dobře znají a vědí, na kterou problematiku se nejvíce zaměřit. Hlavní část preventivního programu na prvním stupni bude věnována rozvíjením schopnosti komunikovat, diskutovat, řešit problémy a konflikty

a vyjadřovat své názory v komunitním kruhu třídy. Zároveň ale letos budou organizovány besedy s odborníky, kde by si žáci vyzkoušeli své dovednosti a vědomosti. Důležitou součástí jsou i adaptační kurzy, v naší škole pro žáky 4. tříd, kdy se tvoří nové třídní kolektivy – třídy plavecké, atletické, hokejové popř. nesportovní.

6. - 9. ročník

Při prezentaci preventivního programu na druhém stupni bude využito různých metod, např.: stimulačních her (jak bych se „já“ choval ve fiktivních situacích), relaxačních technik, brainstormingu, diskuse, projektů, hraní rolí (jiných rolí než jsem „já“), empatie, nácviku verbální a nonverbální komunikace. I na druhém stupni budou pro žáky organizovány besedy s odborníky. Metodik prevence věnuje na druhém stupni alespoň jednu hodinu občanské výchovy k besedě na zadaná témata a k posílení pozitivního klimatu ve třídě.

Sport na naší škole

Jsme jediná přímo sportovně založená škola ve Zlínském kraji. Náš ŠVP má název Škola a sport. Žáci mají čtyři hodin tělesné výchovy týdně. A kromě toho čtyřikrát týdně dvoufázový trénink, o víkendech zápasy, závody a poháry. Od první třídy se žáci zabývají všesportovními aktivitami. Od čtvrté třídy máme třídu ledního hokeje, třídu plaveckou a atletickou a třídu nesportovní, kde ovšem mnozí z nich se věnují jiným druhům sportu / např. tenis, stolní tenis, ragby, sportovní a moderní gymnastika / Při takové zátěži, kdy se mají děti ještě učit, jim na další činnost zbývá opravdu velmi málo času.

Volný čas žáků

Samostatnou kapitolu začlenění preventivního programu tvoří také poskytnutí zázemí k trávení volného času v prostorách školy.

- **školní družina:** pro žáky od 1. do 4. třídy, zajišťuje dostatečné rozvíjení všestranných schopností žáků (pomoc při práci na domácích úkolech, přípravy na druh den školy, pomoc při problémech ve výuce, zajištění sportovních, výtvarných a hudebních aktivit)
- **školní zájmové kroužky** (dle aktuálního zájmu žáků a rodičů)

- **exkurze, kurzy a výlety** : kromě již tradičních exkurzí v rámci různých předmětů škola pořádá lyžařský kurz pro žáky 7. ročníků, pro všechny sportovní třídy mateřské kluby organizují soustředění.

Slavnostní rozloučení se žáky devátých ročníků

Tak jako každý rok, chceme i letos uspořádat pro rodiče i pro širokou veřejnost slavnostní vyřazování žáků devátých tříd. Jedná se přibližně o dvouhodinové pásmo, ve kterém vystoupí nejstarší žáci se svým rozloučením s učiteli i školou, které doplní vystoupeními, aby ukázali, co dovedou, hlavně ve sportovních disciplínách, ale samozřejmě také v jiných dovednostech, kterých nabývali během školní docházky, baví je a jsou v nich dobří. Součástí programu bude rovněž tradiční vyhlášení nejlepších sportovců školy. Akce proběhne těsně před koncem školního roku na Malé scéně Zlín.

Mgr. Hradilová Marie

Příloha 1- Program proti šikanování